यशोगाथा

प्राथमिक आरोग्य केंद्र नांदगाव,ता.जव्हार,जि.पालघर

प्रस्तावना - जव्हार तालुक्यापासुन २५ किमी अंतरावर तालुक्यातील सर्वात शेवटचे अतिदुर्गम पुर्ण आदिवासी लोकवस्ती असणारे मौजे नांदगाव या गावात प्राथमिक आरोग्य केंद्र नांदगाव ही जिल्हा परीषद पालघर अंतर्गत आरोग्य सेवा पुरविणारी एक प्राथमिक आरोग्य संस्था आहे.प्राथमिक आरोग्य केंद्राची स्थापना १ मार्च १९९५ रोजी झाली असुन त्या अंतर्गत एकुण १७ महसुली गावे व ५५ पाडे आरोग्य सेवेसाठी येतात.प्रा.आ.केंद्राची एकुण लोकसंख्या २५८८० आहे.प्रा.आ.केंद्र अंतर्गत एकुण आठ उपकेंद्र ,दोन वैदयकिय मदत पथक व एक प्राथमिक आरोग्य पथक कार्यरत आहेत.

प्राथमिक आरोग्य केंद्रामध्ये बाहय रुग्ण तपासणी ,आंतररुग्ण करणे ,प्रसुती ,कुटुंब कल्याण स्त्री व पुरुष शस्त्रक्रिया ,तांबी टाकणे ,बालकांचे दरमहा लसीकरण ,शालेय मुलांची आरोग्य तपासणी ,बालरोगतज्ञ व स्त्रीरोगतज्ञ यांच्यामार्फत गरोदर माता व बालक यांचे महिन्यातुन दोन वेळा आरोग्य तपासणी ,प्रयोगशाळेत रक्त लघवी तपासणी तसेच मोतिबिंदु तपासणी ,कुष्ठरोग तपासणी व उपचार ,क्षयरोग तपासणी व उपचार ,कुपोषित बालकांसाठी बाल उपचार केंद्र व इतर राष्ट्रीय कार्यक्रमांतर्गत रुग्णांना आरोग्य सेवा पुरविली जाते.

प्राथमिक आरोग्य केंद्र स्तरावरुन गरोदर मातांच्या संस्थात्मक प्रसुती वाढविणेसाठी व सुरक्षित मातृत्वासाठी जननी सुरक्षा योजना ,जननी शिशु सुरक्षा योजना ,मातृत्व अनुदान योजना ,मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत गरोदर मातांसाठी बुडीत मजुरी ,आरोग्य शिबिरे ,प्रधानमंत्री सुरक्षित मातृत्व अभियान इत्यादी योजना राबविल्या जातात . बालकांच्या चांगल्या आरोग्यासाठी आशांमार्फत बालक पाठपुरावा ,दरमहा आरोग्य लसीकरण सत्र ,कमी वजनाच्या बालकांसाठी बाल उपचार केंद्र ,बालरोगतज्ञांमार्फत आरोग्य शिबिरे घेणे इत्यादी योजना राबविल्या जातात.वयस्कर व गंभीर आजाराने ग्रस्थ आशा कॅन्सर ,पॅरलिसीस ,अपंगत्व ,दुर्धर आजार असणा-या पौढ व्यक्तींसाठी पॅलिअेटीव्ह केअर योजना राबविली जाते.

प्राथमिक आरोग्य केंद्र नांदगावचा कायापालट करणेसाठी सर्व प्रा.आ.केंद्राचे आरोग्य कर्मचारी ,वैदयकिय अधिकारी यांनी मागील ६-७ वर्ष प्रचंड मेहनत घेऊन काम करत आहेत तसेच आम्हाला नांदगाव मधील सर्व ग्रामस्थांचीही नेहमीच मदत होत आहे. प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील सर्व दुरुस्ती ,नविन फनिर्चर ,रुग्णांसाठी टॉयलेटस,उपकरणे तसेच रंगरंगोटी अशी भरीव कामे हिंदुजा फांऊडेशन,मुंबई यांनी करुन दिली व त्यामुळेच प्रा.आ.केंद्र इतके सुंदर बनविणे आम्हाला शक्य झाले.

प्राथमिक आरोग्य केंद्र नांदगाव हे कायापालट योजनेअंतर्गत गुणवत्तापुर्ण बनविणेसाठी आम्हाला मा.श्रीम.निधी चौधरी मेडाम ,मुख्य कार्यकारी अधिकारी पालघर ,मा.डॉ.संतोष गायकवाड सर ,जिल्हा आरोग्य अधिकारी पालघर,मा.श्री.तावडे साहेब ,अप्पर जिल्हाधिकारी ,मा.डॉ.किरण पाटील सर ,तालुका आरोग्य अधिकारी जव्हार यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले त्याबद्दल सर्वांचे मनापासुन आभार **--- डॉ.आहेर गणेश,वैदयकिय अधिकारी , नांदगाव**

पुर्वस्थिती -

* प्रा.आ.केंद्र नांदगाव हे अतिशय भांडखोर व वाईट □ाव म्ह□ु-न वेगळया प्रकारेच प्रसिदध होते.

*प्रा.आ.केंद्रात दररोज रुग्ण व डॉक्टर किंवा कर्मचारी यांचे आरोग्य सेवेवरुन वाद होत असत.

*प्रा.आ.केंद्रातील अनेक डॉक्टारांना मारहाण झाल्याचा पुर्वइतिहास होता.

*प्रा.आ.केंद्रात कर्मचारी यांच्यासाठी निवासस्थाने सोडुन कोणतीही इतर सोय नव्हती.

*प्रा.आ.केंद्रात लोडशेडींग असताना कोणतेहि पर्यायी व्यवस्था नव्हती.

*प्रा.आ.केंद्रात रात्री रुग्णांना येताना घरुनच दिवा घेऊन यावा लागत असे.

*प्रा.आ.केंद्रात कोणतीही पाणीपुरवठयाची सोय नव्हती.

*मु□यालयी राह□ा-या कर्मचारी यांना पाणीपुरवठा,दैनंदिन वापराचा भाजीपाला ,गॅस अशी कोणतीही सोय नव्हती.

*गावात चहाची टपरी,केस कापने,दाढी करणे यासाठी नाव्ही किंवा जेवनासाठी मेसची सोय नाही.

*गावातुन तालुकास्तरावर जान्यासाठी वाहनांची वेळेत सोय नाही.

* प्रा.आ.केंद्रात मोबाईल नेटवर्क नाही.

* गावापर्यंत येण्याचा रस्ता आजही अतिशय खराब आहे.

*प्रा.आ.केंद्र परीसरामध्ये पावसाळयात गवत वाढले असता अनेक सर्प मुक्तपणे वावरत असत.

*प्रा.आ.केंद्र परीसरामध्ये मोकाट सोडलेल्या गायी ,बैल तसेच मोकाट कुत्री नेहमीच फीरत असत.

*प्रा.आ.केंद्राचा साधा एखादा बनविलेला अहवाल झेरॉक्स करण्यासाठी २५ किमी दुर तालुक्याला जावे लागत असे.

*प्रा.आ.केंद्रातील शस्त्रक्रियागृह हे स्टोररुम म्हणुन वापरात होते.

*प्रा.आ.केंद्रात कोणतीही सोय नसल्यामुळे प्रसुती रुग्ण दवाखान्यात प्रसुतीसाठी येण्यापेक्षा घरीच प्रसुती करुन घेत असे.

- **प्रा.आ.केंद्राची पुर्वस्थिती - अतिशय ओसाड व निस्तेज दिसणारा सरकारी दवाखाना**

- **पुर्वस्थिती - प्रा.आ.केंद्र बाहय परीसर**

- **पुर्वस्थिती - प्रा.आ.केंद्र बाहय परीसर**

- **पुर्वस्थिती - प्रा.आ.□द्र परीसरात पावसाळयात सर्वत्र वाढणारे गवत**

- **पुर्वस्थिती - प्रा.आ.द्राचे पुर्वीचे प्रवेशदवार - जेथे रुग्णाचे स्वागतच इतके निराशजनक होते**

- पुर्वस्थिती - प्रा.आ.केंद्र पुर्वीचे दैयनीय अवस्थेतील मुख्य औषधी भांडार

- पुर्वस्थिती - प्रा.आ.केंद्रातील बंद पडलेले व धुळीने माखलेले फॅन

बदल होण्याची सुरुवात

- सर्व परीसर स्वच्छ करुन मोकळया जागा औषधी उद्यान ब-यावि□यायो□म □रण्यात आली.

- प्रा.आ.□द्राचा पाणीपुरवठा दुरुस्त करुन सुरळित सुरु करणेत आला.

- **प्रा.आ.केंद्र परीसरामध्ये शोभेची व आयुर्वेदीक औषधी वनस्पतींची लागवड सर्व रुग्ण ल्याण समिती सदस्यांच्या हस्ते करण्यात आली.**

- **प्रा.आ.द्र परीसरात वृक्षारोपन करण्यात आले.**

- प्रा.आ.�द्र परीसरात गावातील महिला बचत गटांकडुन वृक्षारोपन करण्यात आले.

- �ावात एकही मंदीर नसल्यामुळे व गावातील ग्रामस्थांचा सहयोग मिळण्यासाठी तसेच प्रा.आ.केंद्र परीसरात पुर्वी स्मशान होते असा गावक-यांचा समज असल्यामुळे भिती दुर होण्यासाठी पुर्वीच्या शिवलिंगाच्या जागेवर एक छोटेसे शिवमंदिर वर्गणी करुन उभारण्यात आले.

- अनेक आरोग्य विषय , धार्मिक व सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित केल्यामुळे गावक-यांचा सरकारी दवाखान्याकडे बघण्याचा दृष्टीकोणामध्ये अमुलाग्र बदल होऊन त्यांना दवाखाना आपलासा वाटु लागला व लोक स्वखुशीने सकारात्मक विचार करुन प्रा.आ.केंद्राच्या कार्यक्रमांमध्ये सक्रिय सहभाग घेऊ लागले.

रुग्ण कल्याण समिती सदस्यांना आदर्श प्रा.आ.केंद्र भेट

महिला बचत गटांना आरोग्य प्रश्नमंजुशा

रुग्ण कल्याण समिती सभा

रुग्ण कल्याण समिती सभा

- प्रा.आ.केंद्राच्या परीसर स्वच्छतेसाठी गावातील ग्रामस्थांबरोबर आश्रमशाळेतील मुलेही आनंदाने भाग घेतात

- □ावच्या सरपंच श्रीम.सखुबाई बेंडकोळी स्वखुशीने प्रा.आ.केंद्र परीसर स्वच्छ करताना

बदलानंतरची सदयस्थिती

- **प्रा.आ.केंद्राचे आकर्षक व भव्य असे प्रवेशद्वार**

- **प्रा.आ.केंद्राचा स्वच्छ सुंदर हिरवा□ार बाहय परीसर**

- **प्रा.आ.केंद्राच्या अंतर्गत रस्त्यांच्या दुतर्फा हिरव्या वनराईने नटलेले औषधी उद्यान व फळझाडे**

- **प्रा.आ.उपकेंद्र व कर्मचारी निवासस्थांनांभोवतीचा नियनरम्य परीसर व परसबागा**

- **प्रा.आ.केंद्र परीसरातील वनराईने वेढलेले रुग्णांच्या मनाला शांती देणारे टुमदार शिवमंदीर**

- **प्रा.आ.केंद्राचे आकर्षक मुख्य प्रवेशद्वार व अपंग रुग्णांसाठी रॅम्पची सुविधा**

- प्रा.आ.केंद्राचा संगणकाने सुसज्ज असा नोंदणी कक्ष तथा स्वागत कक्ष

- प्रा.आ.केंद्रातील रुग्णांसाठी मोफत आरोग्य वाचनालय

- न लाजता कुटुंब नियोजन साधनांचा वापरासाठी मोफत निरोध कॉर्नर

- आमच्या सेवा प्रमाणित करण्यासाठी रु□ां-ना फॉर्म व सुचनापेटीची सुविधा उपलब्ध

- **प्रा.आ.केंद्रात येणा-या रुग्णांना आपली उंची मोजन्यसाठी उंचीमापकाची सोय**

- **प्रा.आ.केंद्र बाहय रुग्ण विभागातील रुग्णांसाठी प्रशस्त स्वच्छ असा प्रतिक्षा कक्ष व मंद आवाजात म्युझिक तसेच आरोग्य संदेश बघण्याची सुविधा**

- **प्रा.आ.केंद्राचा स्वच्छ प्रसन्न असा अंतर्गत परीसर**

- **प्रा.आ.केंद्र अंतर्गत परीसर**

- प्रा.आ.केंद्र सर्व सोईंनी युक्त वैदयकिय अधिकारी कक्ष तथा बाहय रुग्ण तपासणी कक्ष

- आंतररुग्णांसाठी स्वतंत्र स्त्री पुरुष □□ तसेच प्रत्येक रुग्णासाठी पडदे पार्टीशन /मदतीसाठी स्वतंत्र बेलची व्यवस्था /मंद आवाजात म्युझिकची सुविधा

- जुलाब उलटीमुळे जलशुष्कता झालेल्या बालकांसाठी तयार क्षारसंजीवनी देण्यासाठी ओ.आर.टी.कॉर्नर ची सुविधा

- प्रा.आ.केंद्रात येणा-या बालगोपाळांच्या करमणुकीसाठी बालकृष्ण कक्ष

- **प्रा.आ.केंद्रात प्रसुतीकरीता येणा-या रोदर मातांसाठी प्रशस्त स्वच्छ व सर्व अत्यावश्य सोईंनी युक्त असा प्रसुती कक्ष**

- **मी वजनाच्या बालकांना उबदार योग्य तपमानात ठेवणेसाठी वार्मरची सुविधा**

- स्त्री व पुरुष कुटुंब कल्याण शस्त्रक्रियेसाठी सर्व अत्यावश्यक सोईंनी युक्त शस्त्रक्रिया गृह

- प्रा.आ.केंद्रात येणा-या मातांना आपल्या बालकाला स्तनपान करण्यासाठी हिरकणी कक्ष

- **प्रा.आ.केंद्राचे सर्व औषधींनी युक्त प्रशस्त व दर्जेदार असे मुख्य औषधी भांडार**

- **प्रा.आ.केंद्राचे मुख्य औषधी भांडार**

- **प्रा.आ.केंद्रातील सर्व सोईंनी युक्त सुसज्ज प्रयोगशाळा**

- **प्रा.आ.केंद्राचे आरोग्य कर्मचारी यांच्या सभेसाठी प्रशस्त असे सभागृह**

- **प्रा.आ.केंद्राचे ध्वजारोहनासाठी सुंदर असा ध्वजस्तंभ**

- **प्रा.आ.केंद्रातील कुपोषित बालकांसाठी बाल उपचार कक्षाची सुविधा**

- **प्रा.आ.केंद्र नांदगाव दिशा व अंतर दर्शविणारे रस्त्यांवरील दिशादर्शक फलक**

- **प्रा.आ.केंद्र दिशादर्श□ फल□**

- **मा.श्रीम.जयस्वाल मॅडम ,युनीसेफ कन्सलटंट यांची प्रा.आ.केंद्रास भेट**

- **मा.डॉ.संतोष गायकवाड सर,जिल्हा आरोग्य अधिकारी पालघर यांची प्रा.आ.केंद्रास भेट**

- **मा.डॉ.अर्चना पाटील मॅडम,अतिरीक्त संचालक यांची प्रा.आ.केंद्र भेट**

- **मा.आ.मोरे साहेब,माजी आ.विवेक पंडीत साहेब ,मा.डॉ.आर.पी.पाटील(साथरोग अधिकारी) व मा.डॉ.किरण पाटील (ता.आ.अधिकारी) यांची प्रा.आ.केंद्र भेट**

- **मा.डॉ.एन.जी.बिलोलीकर साहेब,आरोग्य मंत्री यांचे सचिव यांची प्रा.आ.केंद्र भेट**

- **मा.श्री.सुरेश कोरडा,जि.प.सदस्य यांची प्रा.आ.केंद्र भेट**

- मा.श्रीम.निधी चौधरी मॅडम,मुख्य कार्यकारी अधिकारी पालघर यांची प्रा.आ.केंद्रास भेट

- मा.श्रीम.निधी चौधरी मॅडम ,मु.का.अधिकारी पालघर,मा.श्री.तरे साहेब,आरोग्य सभापती व मा.डॉ.गायकवाड सर ,जि.आ.अधिकारी पालघर यांच्या हस्ते प्रा.आ.केंद्र नांदगावसाठी ISO 9001-2015 मान्यतेचे प्रमाणपत्र स्वीकारताना डॉ.गणेश आहेर ,वैदयकिय अधिकारी प्रा.आ.केंद्र नांदगाव

आभारी आहोत